

Практичне впровадження кредитно-модульної системи організації навчального процесу в ТДАТА.

Рогач Ю.П., Колесніков М.О.

Процеси європейської інтеграції охоплюють все більше сфер життя, у тому числі і вищу освіту. Створення відкритого європейського простору у вищій освіті розпочалося в 1997 році і на сьогодні 40 європейських країн, у тому числі Україна, підписали Болонську декларацію, що зобов'язує нашу країну завершити реформування вищої освіти до 2010 року.

На даний час шляхи реалізації положень Болонської декларації в системі вищої освіти України регламентовані рядом наказів МОН України, зокрема № 48 та 49 від 23.01.2004р. „Про проведення педагогічного експерименту з кредитно-модульної системи організації навчального процесу” та „Про затвердження Програми дій щодо реалізації положень Болонської декларації в системі вищої освіти і науки України на 2004-2005 роки”.

Для розробки та експериментальної перевірки технології застосування елементів Європейської кредитно-трансферної та акумулюючої системи (далі – ECTS) в системі вищої освіти України проведено педагогічний експеримент, на першому етапі якого було задіяно понад сотні ВНЗ III-IV рівнів акредитації, де охоплено понад 120 тис. студентів за 75 напрямками підготовки.

Другий етап експерименту передбачає проведення перевірки на більшому масиві учасників, що зараз регламентовано наказом №774 від 30.12.2005 „Про впровадження кредитно-модульної системи організації навчального процесу”. Наказ вказує ВНЗ, які не брали участь в педагогічному експерименті, впроваджувати кредитно-модульну систему організації навчального процесу з окремих напрямів (спеціальностей). Тому перед ТДАТА гостро постає питання підготовки до проведення педагогічного експерименту та реалізація на практиці кредитно-модульної системи організації навчального процесу (КМСОНП).

Проведення педагогічного експерименту потребує низку заходів щодо нормативного, інформаційного, методичного, фінансового та матеріально-

технічного забезпечення. По-перше, необхідно призначити відповідальну особу (координатора) з кредитно-модульної системи організації навчального процесу в ТДАТА (від установи та від кожного задіяного факультету). Координатор від закладу гарантує виконання зобов'язань закладу перед нормами ECTS і механізмами реалізації. Більш конкретними завданнями буде інформувати студентів про ECTS і узгоджувати підготовку, виробництво і доставку партнерам пакетів інформації з координаторами від факультетів. Координатор від факультету буде підтримуватиме ділові зв'язки із студентами та викладацьким складом кафедри чи факультету і займатиметься, більшою мірою, практичними й навчальними аспектами реалізації ECTS.

До кадрових питань слід віднести створення робочої групи для організаційного та методичного супроводження КМСОНП. До складу робочої групи пропонуються співробітники методичного центру, методичних комісій факультетів. Також доцільним, з практики ВНЗ, буде створення робочих груп безпосередньо на факультетах.

Наступним кроком буде розробка тимчасового положення про кредитно-модульну систему організації навчального процесу в ТДАТА, яке затверджується ректором. Орієнтовну структуру цього Положення представлено в табл. 1.

Таблиця 1 – Структура “Положення про КМСОНП”

Вступ
1 Основні терміни, поняття та їх визначення
2 Мета та завдання
3 Принципи
4 Форми організації навчання
5 Організаційно-методичне забезпечення
6 Контроль успішності студента
7 Стипендіальне забезпечення студентів
8 Контроль за індивідуальним навчальним планом студента
9 Особливості нормування навчального навантаження

Необхідно визначити перелік напрямів і спеціальностей для проведення педагогічного експерименту та залучити студентів перших курсів

стаціонарного відділення. За досвідом ВНЗ, що перебували у педагогічному експерименті, обирають від 1 до 3 спеціальностей з кожного напрямку. Кількість охоплених груп залежатиме від кількості набору студентів.

Для впровадження КМСОНП ТДАТА повинна створити такі основні нормативні та навчально-методичні документи:

- *інформаційний пакет* – має містити інформацію про освітні послуги ТДАТА та умови навчання і є довідником для потенційних партнерів, студентів і викладацького складу. Складається з таких елементів: 1) Вступ; 2) Навчальний заклад - реквізити ТДАТА її історія, статус, організаційна структура, академічний календар, інформація про координатора, процедуру допуску до навчання; 3) Загальна практична інформація - детальна інформація про візовий режим та реєстрацію в Україні, умови проживання, забезпечення житлом та навчання студентів, особливості медичного та страхового обслуговування; 4) Факультет - загальний опис структури та організації факультету, назва напрямів, спеціальностей, спеціалізацій спеціальностей, анотації (змістові модулі) із зазначенням обов'язкових та вибіркових курсів, методики і технології викладання, залікові кредити, форми та умови проведення контрольних заходів, система оцінювання якості освіти тощо; 5) Словник - термінологія, що використовується в пакеті.

- *договір про навчання* між студентом і ВНЗ (напрямок, освітньо-кваліфікаційний рівень, порядок і джерела фінансування, порядок розрахунків);

- *академічна довідка про перелік навчальних дисциплін та результати оцінювання*, що засвідчує досягнення студента в системі кредитів і за шкалою успішності на національному рівні та за системою ECTS.

Проведенням педагогічного експерименту з КМСОНП передбачає розробку та запровадження експериментальних навчальних планів на основі базових, структуру програм навчальних дисциплін та інформаційно-дидактичного забезпечення всіх елементів навчального плану, адаптованих до ECTS (орієнтовна структура подана в **Вища освіта України і Болонський процес // Навчальний посібник.** /За ред. Кременя В.Г. – Київ –Тернопіль, 2004. –286с.). Розробка вищенаведених документів покладається на деканати та кафедри. Ефективність

дій на цьому етапі залежатиме від рівня інформованості викладачів особливостями та технологіями ECTS. Тому організація проведення постійно діючих семінарів для викладачів та студентів з питань реалізації КМСОНП повинна бути необхідним елементом реалізації експерименту в ТДАТА.

Серед нововведень є формування індивідуального навчального плану студента (ІНПС), який є робочим документом студента та містить інформацію про перелік та послідовність вивчення навчальних дисциплін, обсяг навчального навантаження студента (усі види навчальної діяльності), типи індивідуальних завдань, систему оцінювання (поточний та підсумковий контроль знань, державну атестацію випускника). ІНПС за певним напрямом формується особисто студентом під керівництвом куратора в КМСОНП ТДАТА.

Важливим етапом підготовки та проведення експерименту є розробка документації обліку та оцінювання навчальних досягнень студентів згідно з затвердженими рекомендаціями.

Для контролю та подальшого аналізу результатів експерименту по впровадженню КМСОНП пропонується створити систему внутрішнього моніторингу якості підготовки фахівців в ТДАТА.

Що може очікувати наш навчальний заклад від впровадження КМСОНП? Насамперед, це інтенсифікація навчального процесу та підвищення якості підготовки фахівців; можливість контролю та своєчасного коригування навчально-виховного процесу; скорочення непродуктивного навчального часу (за рахунок ліквідації екзаменаційних сесій); економію матеріальних ресурсів (опалення, електроенергія і т.п.) тощо. Введення КМСОНП дозволить студентам ТДАТА систематично та мотивовано засвоювати навчальний матеріал; підвищити свою відповідальність та зменшити пропуски занять; психологічно розвантажитися в кінці семестру.

Таким чином, практичне впровадження КМСОНП в ТДАТА потребує створення певних кадрових, організаційних, методичних та матеріально-технічних умов для успішної реалізації задекларованих освітянських реформ.

Література.

1. Про затвердження Програми дій щодо реалізації положень Болонської декларації в системі вищої освіти і науки України на 2004-2005 роки/ Наказ МОН України № 49 від 23.01.2004 р.
2. Про проведення педагогічного експерименту з кредитно-модульної системи організації навчального процесу / Наказ МОН України №48 від 23.01.2004 р.
3. Про впровадження кредитно-модульної системи організації навчального процесу / Наказ МОН України № 774 від 30.12.2005р.
4. Основні засади розвитку вищої освіти України в контексті Болонського процесу (документи і матеріали 2003 – 2004 рр.) / За редакцією Кременя В.Г. – Київ - Тернопіль: Вид-во ТДПУ ім. В.Гнатюка, 2004. – 146 с.
5. Кравченко С.М., Іщенко Т.Д., Демешкант Н.А. та ін. Методичні рекомендації щодо впровадження в аграрних ВНЗ України III-IV рівнів акредитації окремих нормативних і навчально-методичних матеріалів з кредитно-модульної системи організації навчального процесу. - К.: Аграрна освіта, 2005. - 56 с.